

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI IN PERIOADA 1929—1933

Greva tipografilor din iulie 1930

de DORICA BUCUR

Între anii 1929—1933, întreaga lume capitalistă a fost zguduită de convulsiile violente ale celei mai puternice orize economice de supraproducție, criză care a afectat industria, agricultura, comerțul, transporturile, sistemul financiar-bancar, toate sectoarele vieții economice capitaliste¹.

O serie de întreprinderi și-au redus, rind pe rind, luorările iar mai tirziu și-au închis porțile. La întreprinderile din județul Brașov au avut loc concedieri masive cum a fost cazul la Fabrica de avioane I.A.R.², Fabrica de postav Scherg³ și altele. Șomerii, al căror număr a sporit în mod impresionant, s-au alăturat frontului de luptă al muncitorilor angajați, deosebit de combativ în județul nostru.

Astfel, la 10 ianuarie 1929, câteva sute de șomeri din Brașov au ținut o întrunire la căminul muncitoresc din localitate, unde au protestat împotriva concedierilor și au cerut să se ia măsuri pentru ajutorarea lor. Întrunirea s-a încheiat cu o demonstrație de stradă în fața primăriei și prefecturii⁴.

Alături de muncitorii din marile întreprinderi industriale și de țărani, în orașul și județul Brașov s-au încadrat în frontul luptei împotriva exploataării, pentru ieșirea revoluționară din criză și angajații întreprinderilor mici, ai atelierelor cit și toate celelalte categorii de salariați.

Între acțiunile inițiate, organizate și conduse de secția locală a P.C.R. se numără și greva tipografilor din Brașov, din vara anului 1930. La întreprinderile tipografice care deși aveau un număr redus de angajați, ce oscila între 1 și câteva zeci, s-a reușit să se creeze, prin munca dusă de la om la om, un front comun de luptă.

¹ Gh. I. Oancea, *Acțiuni greviste ale muncitorilor reșițeni din anul 1930*, în *Din istoria luptelor greviste ale proletariatului din România*, vol. IV, București, 1970, p. 319.

² Arhiva C.C. al P.C.R., fondul nr. 5, dosarul nr. 896, fila 52.

³ Arh. st. Brașov, fond Inspectoratul muncii Brașov, dosar conflicte de muncă, 1930—1932.

⁴ A. Simion, *Greva muncitorilor metalurgiști de la „Industria sîrmei” — Cimpia Turzii din februarie 1929*, în *Din istoria luptelor greviste ale proletariatului din România*, vol. IV, București, 1970, p. 284.

Acțiunea majorității tipografilor din Brașov a început în dimineața zilei de 7 iulie 1930 ora 7, când nouă tipografii au încetat lucrul, declarând grevă⁵.

Cauzele declanșării grevei tipografilor din Brașov, grefate pe fondul general al crizei economice, așa cum arată formularele definitive încheiate zece zile mai târziu, la reluarea lucrului, sînt următoarele: „cererea salariilor de a se prelungi vechea convenție colectivă de muncă și salarizare, expirată la 1 iulie 1930, spor de salarii”⁶, îmbunătățirea condițiilor de muncă, un tratament mai omenos din partea patronilor, clauze referitoare la ucenici și altele.

Pentru reușita acțiunii, organizarea și dirijarea ei s-a ales un comitet de grevă în fruntea căruia s-au aflat comuniștii și membrii sindicatelor, care au reprezentat muncitorii și au formulat cererile lor la discuțiile de conciliere cu patronii și delegații Inspectoratului muncii din Brașov.

Formularul definitiv nr. 22/1930, întocmit, de altfel, ca și următoarele, la soluționarea conflictului, arată că la firma „Egetö A și C” din Brașov, str. Porții (azi str. Republicii), care avea nu număr de 13 angajați, 9 muncitori calificați și 4 ucenici, au intrat în grevă toți muncitorii calificați⁷. Deși ucenicii nu s-au raliat oficial grevei „n-au putut muncii pentru că munca lor nu putea fi executată fără ajutorul participanților”⁸. În realitate, toți salariații acestei firme au încetat lucrul.

De la firma „Cultura” cu sediul în Brașov, str. Lungă, care avea 5 angajați; 2 muncitori calificați și 3 ucenici⁹, cei doi muncitori calificați s-au aliat greviștilor, iar ucenicii au fost nevoiți să înceteze și ei munca.

O situație similară s-a înregistrat și la tipografia condusă de „Simon Hertz fiul”, cu sediul în str. Porții, care de asemenea avea 5 angajați, 4 muncitori calificați și un ucenic¹⁰. Cei 4 muncitori calificați, solidarizându-se cu tovarășii lor din celelalte tipografii brașovene au declarat și ei grevă.

Solidaritatea muncitorilor tipografi conduși de comuniști, munca de propagandă de la om la om, desfășurată de membrii organizației locale a P.C.R. a reușit să atragă în grevă majoritatea tipografilor din Brașov, chiar și pe cei de la unitățile care aveau un singur angajat.

Așa de pildă, tipografiile „Albert Hanshorus”¹¹ și „Frații Antal”¹², care aveau numai câte un angajat calificat, au fost antrenate și ele în această acțiune.

⁵ Arh. st. Brașov, fond Inspectoratului muncii Brașov, dosar conflicte de muncă 1930—1932.

⁶ *Ibidem*, Formular definitiv, nr. 22/1930.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*, nr. 23/1930.

¹⁰ *Ibidem*, nr. 24/1930.

¹¹ *Ibidem*, nr. 25/1930.

¹² *Ibidem*, nr. 26/1930.

O situație interesantă s-a creat la firma „Rapid” din str. Morii, în care lucrau 5 ucenici¹³. Aici fără a exista un participant oficial la grevă, activitatea a fost paralizată.

Primul ziar românesc din Transilvania „Gazeta de Transilvania”, greu încercat: încă de la întiul număr, închide în paginile sale o impresionantă istorie a luptei duse pentru apariție neîntreruptă de un veac și mai bine.

În pragul memorabilei vîrste de 100 de ani a ziarului, angajații tipografiei „Gazeta Transilvaniei”, bazați pe o veche tradiție de luptă pentru cîștigarea drepturilor sociale, au declarat și ei grevă, alăturîndu-se fraților lor întru profesiune. Din cei 17 angajați ai tipografiei, care, atunci, își aveau sediul pe str. Prundului (azi str. 30 Decembrie), 13 au intrat în conflict, iar ceilalți 4 au fost nevoiți și ei să-și întrerupă luorul¹⁴. Activitatea la istorica tipografie a „Gazetei Transilvaniei” s-a reluat la 17 iulie 1930 orele 10,15¹⁵.

Cererile lor au fost similare cu ale celorlalți tipografi din oraș.

Una din firmele tipografice cu o vechime respectabilă în Brașov, cea care a tipărit și primele ziare în limba română, de asemenea majoritatea ziarelor și cărților în limba germană apărute în localitate în acea perioadă a fost firma „Johann Gött și fiul” situată pe actuala stradă 7 Noiembrie la nr. 9¹⁶.

Tipografia, care avea 42 de angajați, dintre care 25 muncitori calificați și 2 ucenici¹⁷, fiind una din cele mai mari din oraș, participă activ la această acțiune muncitorească. Cu excepția celor 2 ucenici toți angajații au participat la grevă, luptînd pentru aceleași revendicări ca și tovarășii lor, reluînd luorul după soluționarea cererilor greviștilor, în ziua de 16 iulie 1930 ora 14¹⁸.

Greva tipografilor din Brașov, una din acțiunile bine organizate din perioada crizei generale, fără a fi de o mare amploare prin numărul participanților, dar importantă prin rezultatele obținute, a înfrățit în luptă pentru o viață mai bună, pentru ieșirea revoluționară din oriză, muncitorii români, germani și maghiari.

Tipografia „W. Grunfeld et. Co”, unde se tipărea ziarul maghiar „Brasóci Lapok” cu sediul pe str. Porții, avea 27 angajați¹⁹. Dintre aceștia 5 muncitori necalificați și un ucenic au rămas în afara conflictului, iar 21 au fost în grevă pînă în ziua de 16 iulie 1930 ora 14²⁰.

Cauzele, revendicările și rezultatele acestei greve reies clar din actele încheiate la soluționarea conflictului²¹, în urma „tratativelor de concilia-

¹³ *Ibidem*, nr. 27/1930.

¹⁴ *Ibidem*, nr. 28/1930.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*, nr. 29/1930.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, nr. 30/1930.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, nr. 22—30/1930.

țiune duse între greviști și patroni și de asemenea, prin tratative de conciliațiune conduse de Inspectoratul muncii²².

În urma dezbaterilor ce au avut loc, majoritatea tipografiilor au reluat lucrul în ziua de 17 iulie ora 7, iar citeva din ele înainte cu o zi, în 16 iulie orele 10 și 14. Durata grevei a fost așadar de 9 și respectiv 10 zile.

Rezultatul grevei tipografilor din Brașov a dovedit că lupta lor n-a fost zadarnică. S-a demonstrat încă o dată, că solidaritatea de clasă este necesară, că țelul comun al tuturor muncitorilor poate fi cucerit prin luptă. Printre principalele rezultate ale grevei tipografilor din Brașov, menționăm satisfacerea celor mai importante revendicări ale greviștilor; astfel „s-a acceptat convenția colectivă de muncă și salarizare încheiată în Cluj pentru întreaga Transilvanie și s-au sporit salariile lucrătorilor grafici din orașul Brașov prin acordul încheiat la inspectoratul nostru”²³ (Inspectoratul muncii Brașov – n. n.), după care rezultate s-a reluat lucrul în toate tipografiile.

Greva din Brașov a stîrnit un puternic ecou în rîndurile tipografilor din fostele județe Odorhei și Trei-Scaune, care s-au solidarizat în luptă cu brașovenii, declarînd și ei grevă. Revendicările lor erau similare.

Astfel, cei doi muncitori calificați ai firmei „Globus” din Odorhei, au intrat în grevă, a doua zi, adică la 8 iulie 1930, ora 7²⁴.

La fel au procedat și salariații Societății pe acțiuni „Könyvnyomda” tot din Odorhei, care au făcut front comun cu cei de la „Globus” pentru sprijinirea greviștilor din Brașov²⁵. Din cei 10 angajați ai acestei tipografii au intrat în grevă 8, paralizînd activitatea unității, ucenicii neputînd continua singuri munca²⁶.

În ziua de 9 iulie, ora 12²⁷, greva tipografilor s-a extins și în județul Trei-Scaune, la tipografia „Patria” din Covasna, unde toți cei 4 angajați au încetat lucrul.

Greviștii din Odorhei și Covasna, participanți activi la grevă și susținători ai ei, au obținut de asemenea unele rezultate, și anume, patronii lor au acceptat convenția colectivă de muncă și salarizare încheiată în Cluj pentru întreaga Transilvanie²⁸, dar n-au reușit să impună mărirea salariilor.

Succesul tipografilor din Odorhei și Covasna a fost mai modest, dar a demonstrat că patronii nu și-au putut impune voința, fiind nevoiți să trateze cu delegații muncitorilor și să satisfacă o parte din revendicările lor²⁹.

După ce au luat cunoștință de rezultatul tratativelor cu patronii, duse de comitetul grevei, muncitorii tipografi din cele trei județe, fiind de acord cu prevederile convenției de muncă și salarizare încheiată pentru întreaga

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, nr. 31/1930.

²⁵ *Ibidem*, nr. 32/1930.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*, nr. 33/1930.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*.

Transilvanie la Cluj, pe baza căreia își desfășurau activitatea, iar cei din Brașov reușind să obțină și sporirea salariilor, au hotărît încetarea grevei.

Greva tipografilor din județul Brașov, cu care s-au solidarizat și cei din județul Odorhei și Trei-Scaune, din vara anului 1930, prin cererile formulate, prin mijloacele de luptă adoptate și prin rezultatele obținute nu este cu nimic mai prejos decât mișcarea grevistă generală din județul Brașov și din România, cu toate că numărul greviștilor, datorită specificului unităților de muncă intrate în conflict, a fost destul de redus. La cei 105 participanți efectivi la grevă s-au adăugat 35 de ucenici sau muncitori necalificați a căror activitate a fost paralizată în această perioadă, astfel cifra totală a greviștilor ajungând la 140³⁰.

Prin programul revendicativ și rezultatele obținute mișcarea grevistă a tipografilor din vara anului 1930 se ridică la nivelul luptei revoluționare a proletariatului din România din anii crizei economice 1929–1933, pentru ieșirea revoluționară din criză, pentru condiții de muncă și de viață mai bune.

³⁰ *Ibidem*, nr. 22 – 33/1930.

Formularul definitiv Nr. 28/1930

1. Intreprinderea este: *Gazeta Transilvaniei*

2. Măsură calificativă (pentru activitatea profesională): *Buna*

3. Reprezentarea profesională este: *Da*

Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr
Tip	12	Tip	4	Tip	16	Tip	16
Tip	16	Tip	1	Tip	12	Tip	12

4. Căci a fost participat la activitate: *Da*

5. Căci a fost participat la activitate: *Da*

Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr
Tip	12	Tip	4	Tip	16	Tip	16
Tip	16	Tip	1	Tip	12	Tip	12

6. Căci a fost participat la activitate: *Da*

Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr
Tip	12	Tip	4	Tip	16	Tip	16
Tip	16	Tip	1	Tip	12	Tip	12

Căci a fost participat la activitate: *Da*

Fig. 1. – Formularul definitiv nr. 28/1930 încheiat între tipografia „Gazeta Transilvaniei” și Inspectoratul muncii Brașov.

Formularul definitiv Nr. 29/1930

1. Intreprinderea este: *Gazeta Transilvaniei*

2. Măsură calificativă (pentru activitatea profesională): *Buna*

3. Reprezentarea profesională este: *Da*

Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr
Tip	12	Tip	4	Tip	16	Tip	16
Tip	16	Tip	1	Tip	12	Tip	12

4. Căci a fost participat la activitate: *Da*

5. Căci a fost participat la activitate: *Da*

Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr
Tip	12	Tip	4	Tip	16	Tip	16
Tip	16	Tip	1	Tip	12	Tip	12

6. Căci a fost participat la activitate: *Da*

Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr	Tip	Număr
Tip	12	Tip	4	Tip	16	Tip	16
Tip	16	Tip	1	Tip	12	Tip	12

Căci a fost participat la activitate: *Da*

Fig. 2. – Formularul definitiv nr. 29/1930 încheiat între tipografia „Johann Gött” și Inspectoratul muncii Brașov.

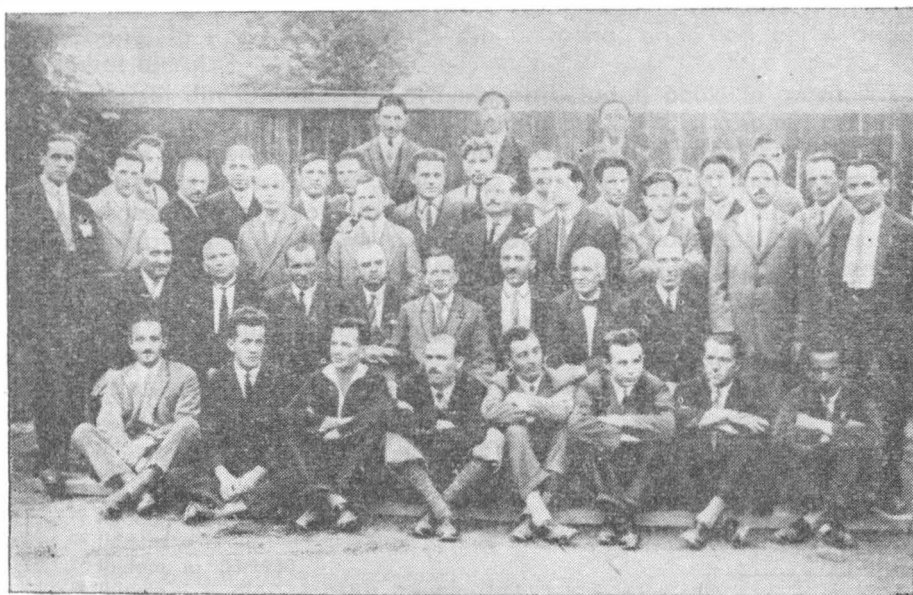

Fig. 3. – Muncitori tipografi din Brașov participanți la greva din iulie 1930.

BEITRÄGE ZUR KENNTNIS DER ARBEITERBEWEGUNG WÄHREND DER JAHRE 1929–1933. DER STREIK DER BUCHDRUCKER VOM JULI 1930

(ZUSAMMENFASSUNG)

Zu den Arbeiterbewegungen aus der Zeit zwischen 1929–1933 zählt auch der Streik der Arbeiter aus den Druckereien der Bezirke Braşov, Odorhei und Trei-Scaune. Er begann in den meisten Druckereien am Morgen des 7. Juli 1930 und dauerte bis zum 16. und 17. Juli 1930, also 9 und 10 Tage. Infolge der Art der Forderungen, der angewandten Kampfmittel und der erlangten Resultate, gehört dieser Streik zu den revolutionären Kämpfen für die revolutionäre Überwindung der Krise, für bessere Arbeits- und Lebensbedingungen.

VERZEICHNIS DER ABBILDUNGEN

- Abb. 1 – Schlussformular Nr. 28/1930, das zwischen der Druckerei der „Gazeta Transilvaniei“ und dem Arbeitsinspektorat Braşov–Kronstadt festgesetzt wurde.
- Abb. 2 – Schlussformular Nr. 29/1930, das zwischen der Druckerei „Johann Gött“ und dem Arbeitsinspektorat Braşov–Kronstadt abgeschlossen wurde.
- Abb. 3 -- Teilnehmer am Druckerstreik vom Juli 1930.